Trafikutskottets betänkande

1984/85:8

med förslag till lag om åtgärder till skydd för svensk sjöfart (prop. 1984/85:95)

Propositionen

I proposition 1984/85:95 föreslår regeringen (kommunikationsdepartementet) riksdagen att anta ett förslag till lag om åtgärder till skydd för svensk sjöfart.

Lagförslaget har tagits in som *bilaga* till detta betänkande.

I propositionen föreslås att Sverige utvidgar möjligheterna att ingripa mot åtgärder från andra länder som skadar den svenska sjöfarten.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1985.

Motionen

I motion 1984/85:565 av Olle Grahn (fp) yrkas att riksdagen beslutar att avslå propositionen samt begära att regeringen fortsätter följa utvecklingen på den internationella befraktarmarknaden.

Utskottet

Av lagen (1967:603) om åtgärder mot diskriminering i internationell sjöfart följer att regeringen – om transport med svenska fartyg till eller från främmande stat blir utsatt för diskriminering i jämförelse med transport med andra fartyg – får förbjuda att avtal ingås om befraktning av eller transport med fartyg, som är registrerat i den stat där diskrimineringen äger rum, eller inskränka rätten att ingå sådana avtal. Lagen ger sålunda inte möjlighet att ingripa mot åtgärder som – utan att vara direkt diskriminerande – ändå skadar svensk sjöfart. Lagen ger inte heller klart stöd för motåtgärder när endast andra än svenska fartyg direkt drabbas av diskriminering, även om diskrimineringen får skadliga återverkningar för svensk sjöfart.

I propositionen läggs fram förslag till ny lagstiftning som syftar till att vidga förutsättningarna för att vidta motåtgärder samt att öppna möjligheter till flera typer av åtgärder. Lagförslaget innebär till en början att det huvudsakliga innehållet i 1967 års lag överförs till den nya lagen, som föreslås träda i kraft den 1 juli 1985. 1967 års lag upphör enligt lagförslaget samtidigt att gälla.

Lagförslaget innebär vidare att regeringen – för att tillvarata svenska intressen i internationell sjöfart – får meddela föreskrifter

– om en främmande stat eller ett företag hemmahörande i en sådan stat

vidtar eller förbereder andra åtgärder än sådana som avses i 1967 års lag och som är eller kan vara till skada för svensk sjöfart eller
- om det behövs på grund av Sveriges åtaganden i överenskommelser om ömsesidigt skydd av sjöfartsintressen.

Av regeringen meddelade föreskrifter får – förutom förbud eller inskränkning för näringsidkare enligt 1967 års lag – avse
- förbud för innehavare av svensk hamn att låta fartyg som är registrerade i den främmande staten anlöpa hamnen eller inskränkning i hamninnehavarens rätt att låta sådana fartyg anlöpa hamnen eller
- förbud för näringsidkare att låta svenska fartyg utan särskilt tillstånd anlöpa hamnar i den främmande staten eller att ställa svenska fartyg till förfogande för den främmande staten eller företag i denna.

Föredragande departementschefen understryker att den föreslagna lagen inte är avsedd att tillämpas av Sverige isolerat. Ett beslut om motåtgärder förutsätter samverkan mellan flera stater. Sverige är också bundet av multilaterala och bilaterala internationella överenskommelser som kan begränsa möjligheterna att vidta önskade åtgärder. Vidare framhålls i propositionen att de problem som diskriminering och liknande verksamhet skapar i första hand bör lösas genom diplomatiska hänvändelser och genom överläggningar med ifrågavarande stater om möjliga lösningar.

Föredraganden framhåller också att det möter stora svårigheter att förutse dels de situationer då motmedel kan behöva användas, dels de åtgärder som i en viss situation kan bedömas vara lämpligast. Han har därför valt att föreslå en lag som bemyndigar regeringen att föreskriva någon av de angivna åtgärderna. En sådan ramlag – enligt mönster från 1967 års lag – har befunnits mest ändamålsenlig med hänsyn till avsikten att med lagen som bakgrund och stöd göra gemensam sak med andra länder efter föregående internationellt samråd och till behovet av att i förekommande fall kunna handla snabbt. Eftersom effekterna av föreskrifter enligt lagen kan beröra förhållandet mellan enskilda har föredraganden funnit väsentligt att – så långt det är möjligt och förenligt med en tillräcklig handlingsfrihet för regeringen – i lagen ange både vilka åtgärder som kan komma i fråga och vilka förutsättningar som gäller för att åtgärderna skall få sättas in.

I motion 1984/85:565 (fp) yrkas att riksdagen avslår propositionen samt begär att regeringen fortsätter följa utvecklingen på den internationella fraktmarknaden. Lagförslaget innebär enligt motionären inskränkningar i frihandeln. Riksdagen bör därför inte ta ställning till en lag av den föreslagna arten förrän det är uppenbart att svensk sjöfart har kommit att diskrimineras i en rad konkreta fall.

Som framgår av utskottets redogörelse innebär den redan nu gällande 1967 års lag ett bemyndigande för regeringen att vidta vissa motåtgärder om transporter med svenska fartyg till eller från en främmande stat utsätts för diskriminering i jämförelse med transporter med andra fartyg. Utskottet har för sin del ingen erinran mot att förutsättningarna för att vidta motåtgärder

och att omfattningen av dessa vidgas på sätt som förordas i propositionen. Utskottet vill dock i likhet med föredraganden understryka att motåtgärder enligt lagen bör vidtas endast när andra medel inte har visat sig leda till avsedda resultat och efter noggranna värderingar av aktuella politiska och ekonomiska faktorer.

Med hänvisning till det anförda och då en tillämpning av lagen förutsätter att regeringen följer utvecklingen på den internationella fraktmarknaden tillstyrker utskottet lagförslaget och avstyrker motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1984/85:565 (fp) antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om åtgärder till skydd för svensk sjöfart.

Stockholm den 12 februari 1985

På trafikutskottets vägnar
KURT HUGOSSON

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Rolf Clarkson (m), Birger Rosqvist (s), Rune Torwald (c), Olle Östrand (s), Sven-Gösta Signell (s), Rune Johansson (s), Per Stenmarck (m), Gösta Andersson (c), Margit Sandéhn (s), Sten-Ove Sundström (s), Görel Bohlin (m), Olle Grahn (fp), Sven Henricsson (vpk) och Göran Riegnell (m).

Bilaga

Förslag till
Lag om åtgärder till skydd för svensk sjöfart

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Regeringen får meddela föreskrifter för att tillvarata svenska intressen i internationell sjöfart,

1. om transporter med svenska fartyg till eller från en främmande stat utsätts för diskriminering i jämförelse med transporter med andra fartyg,
2. om en främmande stat eller ett företag hemmahörande i en sådan stat i övrigt vidtar eller förbereder åtgärder som är eller kan vara till skada för svensk sjöfart eller
3. om det behövs på grund av Sveriges åtaganden i överenskommelser om ömsesidigt skydd av sjöfartsintressen.

2 § Föreskrifter enligt 1 § får avse

1. förbud för näringsidkare att ingå avtal om befraktning av eller transport med fartyg som är registrerade i den främmande staten eller inskränkning i rätten att ingå sådana avtal,
2. förbud för innehavare av svensk hamn att låta fartyg som är registrerade i den främmande staten anlöpa hamnen eller inskränkning i hamninnehavarens rätt att låta sådana fartyg anlöpa hamnen eller
3. förbud för näringsidkare att låta svenska fartyg utan särskilt tillstånd anlöpa hamnar i den främmande staten eller att ställa svenska fartyg till förfogande för den främmande staten eller företag i denna.

3 § Den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av denna lag döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Åtal får väckas endast efter förordnande av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985, då lagen (1967: 603) om åtgärder mot diskriminering i internationell sjöfart skall upphöra att gälla.

minab/gotab Stockholm 1985 79985